

RU'YETULLAH, SALİH KUL VE AFFETMENİN FAZİLETİ

*Şeş cihetten ol münezzeḥ zü'l-Celâl
Bî kem ü keyf ana gösterdi cemal.*

O altı cihette. Altı cihet nedir? Ön, arka, sağ, sol, yukarı, aşağı. İnsanın altı ciheti var ya, önü, arkası, sağ, solu, yukarısı, aşağısı. *Şeş cihetten*, altı cihetten münezzeḥ olan Cenâb-ı Rabbilâlemin *bikemikeyf ana gösterdi cemal* emniyetsiz, keyfiyetsiz nasıl olduğunu, nice olduğunu tarif edilemeyecek bir şekilde, âşikâre gördü Rabbın güzelliğini. Allahu Teâlâ hazretlerini aşikâr gördü Peygamber Efendimiz. *Âhirette öyle görür ümmeti*. Âhirette de inşaallah bizler de Allah nasip ederse cennete girersek biz de göreceğiz. Nasıl göreceğiz?

Ayın on dördünü seyreder gibi göreceğiz. Ama artık tarif edilmez dünyada nasıl olduğu. İşte böyle Miraç etti Peygamber Efendimiz. Ümmetin Miraç'ı da namaz. *Allahu Ekber* dedi mi bir insan hadîs-i şerîfte bildiriliyor ki; göğün kapıları açılıyor, cennetin kapıları açılıyor. Huri kızları bir tarafa diziliyor. Hadîs-i şerîfte böyle bildiriyor. Miraç'a çıkıyoruz diye, namaz

kılıyoruz diye hepsi dizi dizi diziliyorlar. Zaten kulun Cenâb-ı Hakk'a en yakın mertebesi secde hali. Secde ediyoruz.

Ondan sonra hamd ediyoruz, *sübhanek*e okuyoruz, tesbih ediyoruz, *sübhan*e *rabb*iyel *azim*, *sübhan*e *rabb*iyel-*a'lâ*, tesbihler yapıyoruz. Ondan sonra *ettehiyyatü lillâhi vessalavatü vettayyibât* diyoruz. Bu da Miraç'ta Peygamber Efendimiz'in sözü. Miraç'ta Peygamber Efendimiz Allahu Teâlâ Hazretlerinin huzuruna vâsıl olunca ne diyeceğini bilemedi, yani hayran kaldı. Huzura girdi, ne diyecek şimdi? Ne denir? Öyle bir yerde insanın ne demesi lazım? Tutuldu dili. Hayranlıktan tutuldu kaldı.

Kitaplar yazıyor ki o zaman arş-ı âlâdan bal damlası gibi bir şey damladı ağzına. Onu da okuyunca hoşuma gitti. Böyle bir şey ağzına damlamış. Onu yuttuktan sonra neler söyleyeceği, nasıl hitap edeceği Rabbî'na, kendisine ilham olunmaya başlamış. O zaman "*Ettehiyyatü lillahi vessalavatü vettayyibat.*" dedi. Sözle yapılan ibadetler, bedenle yapılan ibadetler, malla yapılan ibadetler, salât ü selâmlar, tahiyatlar, dualar, niyazlar, hepsi

Allah'adır, dedi. Edebinden hitap olarak Allah'adır diyor. Sanadır, diye doğrudan doğruya hitap etmiyor. Edeple ilk sözü bu oldu. *Ettehiyyatü lillâhi vessalevâtü vettayyibât.*

Bunu dedikten sonra ondan sonra Cenâb-ı Rabbü'l-İzzet'ten nidâ geldi *es-selamu aleyke eyyühen nebiyyü ve rahmetullahi ve berekatühü.* Selam sana ey Allah'ın Resûlü ve rahmeti sana nâil olsun. Ve berekâtı sana olsun, diye Allah'tan böyle hitap geldi *celle cellaühü.* O mükâfatların kendisine verildiği böylece ifade edilince yani selamete erecek, rahmete erecek, bereketlere nâil olacak, sayısız lütuflara nâil olacağı mâlum olunca; hitâb-ı izzet böyle vâki olunca Peygamber-i zîşânımız *sallallahu aleyhi ve sellem* yine orada bizi kayırdı. Bize bir hisse ayırdı. Ne dedi?

es-Selamu aleyna. Evet yâ Rabbi! İkramların bana ve *ala ibadillahissalihin* ve senin salih kullarına, Allah'ın salih kullarına olsun dedi. Onlara da hisse çıkardı. Ne mutlu salih kul olanlara! Salih kul oldu mu bir insan, o hisseleri alacak. O tahiyatta her zaman zikri geçen o hisseler belli, salih kul olmak lazım. He-

pimizin salihler zümresine dahil olmamız lazım. Salih kul zümresine dahil oldu mu Allah'ın Resûle vereceği o ikramlardan Resûlullah'ın taksimi ile bize de gelecek.

Salih kul ne demek? İyi kul demek. Sulh-u salah sahibi demek. Yani fesatlık, uygunsuzluk, kötülük, aykırılık olmayan uygun münasip kul demek. Bir insanın kalbinde fesatlık varsa olmadı, ahlâkında kötülük varsa olamaz, amelinde eksiklik varsa olamaz. Salih kul olmak için Allah'a uygun, layık kul olmak için; Allah'ın ehlullah, ricalullah, evliyâullah denilen kullarından olmak için insanın sözünde, işinde, ahlâkında, içinde, dışında aykırılık olmaması lazım ki salih olsun, uygun kul olsun.

Allah bizi uygunsuzluklar varsa özümüzde, aklımızda, fikrimizde, kalbimizde, amelimizde, niyetimizde onlardan temizlesin, salih kulu eylesin. Salih kul, iyi kul demek; peygamberler salih kullardır. Peygamberlere iyi ittiba eden kullar salih kullardır. Allah bizi de salih kullardan eylesin. Ben salih olmakla da durmak istemiyorum diyorum ki; “Yâ Rabbi beni hem salih kul eyle hem de muslih kul eyle.”

Muslih ne demek? Başkalarını da salih yapan demek, ıslah edici demek. Kendisi salih başkalarını da ıslah ediyor, başkalarını da salih yapıyor, o daha iyi. Yani bir müslüman kendisi salih müslüman olduktan sonra hanımına, çocuğuna, arkadaşına, ahabına, nazı geçen, sözünü dinlettirdiği herkese anlatacak İslâm'ı. Onları da salih insan yapmaya çalışacak. Islah edici olacak, yani muslih olacak. Allah hepimizi hem salih eylesin hem muslih eylesin. Diyoruz ki: “Yâ Rabbi! Bize de bunları nasip eyle. Selamına mazhar eyle, Rıdvân'ı Ekber'ine vâsıl eyle. Yâ Rabbi, salihler zümresinden bizi haş-reyle, cennetine dahil eyle, selamına mahzar eyle, rıdvân-ı ekberine vâsıl eyle.”

a. Hz. Ebû Bekir-i Sıddîk Efendimiz'in Fazileti ve Hususiyetleri

Zaten Ebû Bekir Sıddîk Efendimiz bizim silsilemizin başı, başkanı. Ben Medine-i Münevvere'ye gidince diyorum ki *esselamü aleyke ya emir-el müminin*. Ey müminlerin emiri, ey reis-i silsile, ey silsilemizin başkanı, başı, evveli diyorum. Öyle selam veriyorum, karşıda kendisi var, Peygamber Efendimiz'in

Ravza-i Mutahhara'sında. Allah ona Rıdvân'ı Ekber'ini verince biz de eteğine sarılırız, arkasına saklanırız. Yanında dururuz, dileriz ki Cenâb-ı Mevla bize de verir. Hususî olarak ithamları olacak, neden? Ebû Bekir Sıddîk'ın imanı gibi, o kadar Resûlullah'a tam bağlanmış, o mertebeye çıkan hiç yok.

Malını verdi, bütün zenginliğini tahsis etti. İnsanların birbirleriyle arkadaşlıkları olur, dünyada da zaman zaman bozulabilir arkadaşlıkları. Tereddüt olur, kırgınlık olur, kızgınlık olur. Hoşnutsuzluk olur, vefasızlık olur ve saire. Arkadaşlar ama darıldılar, arkadaşta ama küstüler. Arkadaştı ama soğudular.

Bazen böyle oluyor. Vefa da önemli, güzel huyların bir tanesi. İşinde vefalı olacak, ibadette vefalı olacak. Bir yapıp bir bırakmayacak. Bir "müslüman oldum" deyip, bir bozmayacak ahdini. *Lâ ilâhe illallah* bağlılığı samimi olacak. Herkesin bağlılığı böyle olmadı.

Mesela sıkışıklık zamanında kimisi Resûlullah Efendimiz'in çevresinden ayrılmadı. Ölesiye çarpıştılar, vücutlarını siper ettiler. Kimisi canının telaşına düştü, düşman-

dan kaçtı. Ebû Bekir Sıddîk yanında olanlardan, canı pahasına yanından ayrılmayanlardan.

İsim söylemeyelim, bazıları canının telaşına düştü. Sesler geldi, bağırtılar oldu. “Muhammed öldü, Muhammed öldü” diye laflar çıktı. Dağıldı ordu Uhud Dağı’na doğru şöyle geriye, darmadağın perişan şekilde çekildiler. O sırada bazıları Resullah Efendimiz’in yanında kaldı. Kılıçlarını çektiler, vücutlarını siper ettiler, çeşitli yaralar aldılar. Bazıları da Peygamber Efendimiz oku veriyordu. O oku alıyordu, şiddetli savaş oldu.

Miraç, biliyorsunuz Peygamber Efendimiz’e, Hicret’ten bir yıl önce Şaban ayını 26’sını 27’sinde bağlayan gecede oldu. Müşrikler çok sıkıştırmışlardı. Allah Miraç’ı nasip etti. Müşrikler bunu duyunca “Tamam artık, bu ne diyor bak. Mekke’den kalkmış Kudüs’e gitmiş. Bir de Kudüs’ten kalkmış göklere gitmiş. Olmaz böyle şey.” diye başladılar velveleye. Şamataya, gürültüye başladılar. Bir tanesi koştu geldi Ebû Bekir Sıddîk Efendimiz’in yanına.

“Ya Ebâ Bekir, bak senin inandığın arkadaşın Ebu'l Kasım neler söylemeye başladı bak. Dinle bak dinle neler söylüyor. Güya bir gecede Mekke'den uçmuş, güya Kudüs'e gitmiş bir gecede, ondan sonra da göklere çıkmış bir gecede. Böyle şey olur mu ya!” falan deyince, “Bana bak bunları siz kendiniz mi uyduruyorsunuz iftira olarak, yoksa kendisi hakikaten söyledi mi?” demiş. Yok söyledi söyledi, şahitler var söyledi. Kesin olarak söyledi.

“Eğer sen uydurmuyor da o gerçekten söylediye, o söylemişse doğrudur.” dedi. O başka daha nelere sahip oldu, dedi. “O Allahu Teâlâ Hazretlerinden ne haberler alıyor. Çıkmıştır, doğrudur. Gitmiştir Kudüs'e.” dedi, hiç tereddüt göstermedi. Onun için Ebû Bekir Sıddîk *radiyallahu anh*, Allah şefaatine erdirsin. “Ümmetin imanı terazinin bir kefesine konulsa, Ebû Bekir Sıddîk'ın imanı bir kefesine konulsa Ebû Bekir'in imanı ağır gelirdi.” diyor Peygamber Efendimiz. İmanı çok kuvvetlidir, Resûlullah'a bağlılığı hiç sarsılmadı. Hiç itirazı, şekki, tereddütü olmadı.

Bazı tereddütlü olanlar oldu, imtihanlar oldu. Sarsılan sarsıldı, âyet-i kerîmelerde bildiriliyor. Kalpler kayar gibi oldu. Çeşitli olaylar oldu mesela bazıları Hudeybiye muhasarasını yapınca Peygamber Efendimiz'e itiraz ettiler, ya olur mu falan gibilerinden. Anlaşmanın şartlarını beğenmediler falan. Böyle şeyler oldu.

Mekke'nin fethinden sonra Huneyn Savaşı oldu. Huneyn Savaşı'nda çok büyük gelirler, ganimetler, zümreler elde edildi. Peygamber Efendimiz bu ganimetleri eşit dağıtmadı yeni müslüman olanlara çok verdi. Mekke'nin eskiden azılı düşmanı olan taze müslümanlarına çok verdi, yüz deve falan çok verdi, ötekilere o kadar vermedi. Bazıları bu taksimden dolayı üzüldüler ve ileri geri konuştular malesef. Resûlullah Efendimiz niye böyle yaptı? Resûlullah Efendimiz, yeni müslüman oldular, bir de mağlup oldular, Mekke fethedildi, müslümanların ordusuna yenik düştüler, ondan dolayı "Bari yüz deve sahibi olduk bugün. Muhammed ne kadar çok veriyor." diye kalplerini kazanmak için verdi.

Biliyorsunuz, müslüman olmadığı halde müslümanlığa ısındırılsın diye bazılarına zekâttan pay verilir. Bunlara *müellefe-il kulu-bihim ecmü ecrefetü kulubuhum* zümresindedir. Adam henüz daha müslüman değil, Peygamber Efendimiz hediye gönderiyor. Deve gönderiyor, para gönderiyor falan. Neden? Kalbi yumuşasın, sevgisi artsın, tereddütü kalksın, meyili olsun, İslâm'a gelsin diye. Çok verirdi, öyle verirdi ki sayıyla vermezdi Peygamber Efendimiz. Onun yanında malın kıymeti olmadığından.

Bir kişiye bir vadi dolusu koyun verdiği vâkidir, vadi dolusu. Bu sahih kitaplarda *Riyâzü's-sâlihîn*' de falan yazıyor. Vadinin içini dolduran bir sürü vermiş. Ne kadar büyük! Ben olanları düşünüyorum da kendimi şöyle tartıyorum. Taksim ederim, üç tane ona veririm üç tane ona, üçer üçer taksim ederim. Resûlullah üç tane koyun vermiş, sevinirim. Bu koyun sürüsü şurada dursun, üçer üçer gelenlere veririm derim ben. Resûlullah halbuki öyle yapmıyor, kendisi bilir. Anamız, babamız, canımız, ruhumuz, bedenimiz kurban olsun, feda olsun. Al bu sürüyü senin olsun. Hepsini

mi ya Resûlallah. Hepsini al. Sürüyü böyle hepsini feda etti. Elde olunca veriyor 100 tane ona vermiş, 100 tane ötekisine. Deve kamyonet o devirde, az değil. 100 tane kamyonet. Bir tane verse bir deveye binerek gider insan kabilesine. 100 tane birden veriyor, o adam artık Resûlullah'ı sevmez mi? bağlanmaz mı?

Peygamber Efendimiz ashaptan birisi vefat ettiğinde cenaze namazını kılacaksa cenazenin yanına vardığı zaman o Bedir Savaşı'na katılmışsa ona dokuz tekbir alırmış *Allahu Ekber* diye cenaze namazına dururken. Bedir Savaşı'na katılmamış da öteki savaşlara katılmışsa yedi tekbir alırmış. Öteki savaşlara da Bedir Savaşı'na da katılmamışsa dört tekbirle, bildiğimiz cenaze namazını kıldırırmış. Ayrım var tabii, İslâm'a ilk girenle sonradan giren, Bedir Savaşı'na katılanlarla katılmayanlar bir değil.

Kimisi çok vefalı oluyor, kimisinin arkadaşlığı sevgisi canlı oluyor. Tasavvufta da böyledir, tasavvufta da bir müridin tarikatta ilerlemekte Marifetullah'a ermesi şeyhine muhabbetine bağlıdır. Muhabbeti çok olursa, iyi

olursa candan olursa erer, evliyâ olur. Tereddütü varsa bu adam da falan o zaman olmaz Allah'ın imtihanı. Hz Ali Efendimiz'den rivayet edilmiş, İbnül Cevri Seyyid Ali Hasekûl Bağdadi'nin eserlerinde var.

“Ey Ebû Bekir Allah bana Hz Âdem'in yaratıldığı zamandan benim peygamber olduğum zamana kadar bana bütün iman edenlerin sevabını lütfetti, verdi. Sana da Ey Ebû Bekir benim peygamber olduğumdan kıyamete kadar bana inananların sevabını verdi.” Yani birisi cihan yaratıldığı, Hz. Âdem'in yaratıldığı zamandan bu zamana kadar tabii çok uzun bir zaman, ötekisi de Peygamber Efendimiz'in peygamberliğinden sonra gelen.

b. Allah'ın Ebû Bekir'i Sıddîk Sıfatıyla İsimlendirmesi

«يَا أَبَا بَكْرٍ، إِنَّ اللَّهَ سَمَّاكَ الصِّدِّيقَ. الدَّيْلَمِيُّ، عَنْ أُمِّ

هَانِيٍّ.»

Ümmü Hani rivayet etmiş bunu. Ey Ebû Bekir Allah seni sıddîk lakabıyla, sıfatıyla, iz-

zeti ile isimlendirdi dedi Peygamber Efendimiz. Ümmü Hani kimdir? Hz. Ali Efendimiz'in ablası. Ebû Talip isimli amcasının kızı. Baba tarafından amcanın kızı olunca hala deriz biz Türkçe'de, hala durumunda Ümmü Hani hazretleri. O Miraç zamanında halası olan Ümmü Hani hazretlerinin, Hz. Ali'nin ablası olan zâtın evine geldi. O ev Ebû Talib'in, amcasının eviydi. Onun vefatından sonra Ümmü Hani orada oturuyordu *radıyallahu anha*, çok dirayetli bir kadındı. Peygamber Efendimiz'e muamelesi, hizmeti güzeldi.

Peygamber Efendimiz zaman zaman o halasının evine giderdi. O gün müşrikler o kadar üzdüler ki; çok üzüldüğü için dinlemek üzere onun evine gitti. Uzandı, Cebrail geldi dedi ki: "Allah seni Miraç'a davet ediyor." Oradan, Ümmü Hani Hazretlerinin evinden Harem-i Şerîf'e geldi Miraç öyle başladı. Ümmü Hani *radıyallahu teâlâ anha* rivayet etmiş ki; Ebû Bekir Allah seni siddîk lakabıyla, sıfatıyla sıfatlandırdı; bu ismi sana verdi diye. Demek ki Siddîk kelimesinin Ebû Bekir Efendimiz'e verilmesi ilahî bir lütfu olarak, onun imanının kuvvetinden.

Sıddîk ne demek? Arapça'da Sıddîk çok çok fazla miktarda sadakati olan demek. Bu mübalağa sîgası oluyor. Sadakat kökünden geliyor, doğruluk kökünden geliyor. Çok fazla sadakati olan, bağlılığı çok kuvvetli olan mânâsına geliyor. Peygamberlerden bazılarını da *sıddıkan nebiyya* diye bu sıfatla Kur'ân-ı Kerîm'de Allah sıfatlandırmıştır. O sıfatı Ebû Bekir Efendimiz'e de vermiş oluyor. Ebû Bekir efendimizle ilgili hadîs-i şerîfler bunlar.

Bundan sonra Eba Eyyüp ile ilgili bir rivayet geldi:

«يَا أَبَا أَيُّوبَ، أَلَا أَدُلُّكَ عَلَىٰ صَدَقَةٍ يَرْضَىٰ اللَّهُ
وَرَسُولُهُ مَوْضِعَهَا؟ تَصْلِحُ بَيْنَ النَّاسِ إِذَا تَفَاسَدُوا،
وَتُقَرِّبُ بَيْنَهُمْ إِذَا تَبَاعَدُوا. ط، ط، وَعَبْدُ بِنُ
حُمَيْدٍ، عَنِ أَبِي أَيُّوبَ.»

Tabii Ebû Eyyub'lar çok olabilir. Yani aynı isimden pek çok insan olabilir. Bu hangi Ebû Eyyub'dur diye aslında rivayetlere bakıp iyice anlamak lazım. Çok ince teferruatlı kitaplar

vardır. Oraya bakmak lazımdır ama bir Ebu Eyyüb biliyorsunuz İstanbul'da Türbesi var. İstanbul'un fethine gelmiş İslâm ordusu ile. Ebû Eyyüb el-Ensârî ismi Halid b. Zeyd, o olabilir.

Bu zâtın özelliği neydi? Peygamber Efendimiz Medine-i Münevvere'ye geldiği zaman, evi yokken daha, kendi evinde misafir etti Peygamber Efendimiz'i. Herkes misafir etmek istiyordu Peygamber Efendimiz'i. Herkes devesinin yularına yapışıyordu. Ya Resûlallah bizim eve gidelim diye çekmek istiyordu devesini kendi evi tarafına. Peygamber Efendimiz de diyordu ki: "Deveyi serbest bırakın çünkü o memurdur. Ona Allah nereye gideceğini emretmiştir, yeri bellidir. Serbest bırakın, o sizin çektiğiniz yere gelmez, gideceği yere gidecek." Dokunmayın yularına diye söylüyordu.

Deve bakına bakına, düşününe düşününe geldi. Bir yerde çöktü ve sağa sola bağırdı. Devenin böyle bir bağırması, böğürmesi vardır. O tarafa, bu tarafa bağırdı Peygamber Efendimiz üstünde daha inmedi yani. Oradan kalktı, sonra biraz daha ileri gitti, orada durdu. Orası işte Ebû Eyyüb el-Ensârî Hazretlerinin evinin

önüydü. O zaman Ebû Eyyüb el-Ensârî hazretleri çok sevindi tabii. Herkes istiyor da Ebû Eyyüb el-Ensârî Hazretlerinin evinin önünde durdu deve diye, kendisine isabet etti misafir etmek şerefi diye çok sevindi, kendi evinde misafir etti.

İlk durduğu yere de Peygamber Efendimiz'in mescidi yapıldı. Mescid-i Nebevî'yi bilenler için söylüyorum. Mihrabın yanında durduğunuz zaman Peygamber Efendimiz'in türbesi var. Mihrabın önünden gidiliyor sola doğru. Resûlullah Efendimiz'e karşı duruluyor, salât ü selâm getiriliyor. Sonra kapıdan çıkılıyor, o çıkılan kapıya *babı cibril* diyorlar. *Babul baki* diyorlar, Bâki kabristanına doğru giden kapı manasına. O kapıdan ziyareti yapıp çıktınız mı, 20 adım kadar yürüyüp kibleye doğru döndüğünüz zaman o önünüze denk gelecek bu Ebû Eyyüb el-Ensârî Hazretlerinin Peygamber Efendimiz'in misafir ettiği, Efendimiz'in oturduğu ev oradaydı.

Maalesef şimdi oralarda mermer var. Sonradan ön tarafına bir duvar daha yaptılar. Yakında görmediysen şimdi kible duvarının mihrabının önünde böyle bir kapalı mekân daha

var. Eğimli bir çatı. Cenazeleri getiriyorlar şimdi, oraya koyuyorlar. Bir de kapı açtılar binanın sağ tarafından. Oradan cenazeleri getirip namaz kıldıktan sonra götürüyorlar. Yani eskiden yoktu, duvar buradaydı. Sonra kible tarafına doğru bir duvar daha çektiler. Bu arayı ölüleri falan koydukları yer yaptılar ama mescidin genişliği kadar yani. O *Babusselamin* yanında *Babil bakiye* kadar bütün o türbenin olduğu duvarın önü bu kadar geniş bir ilave kısım oldu. Öne ilave oldu.

Bu Ebû Eyyüb el-Ensârî olabilir, bu Halid b. Zeyd çok mühim bir zât idi. Yani sahabe-i kiramin içinde şerefi, hürmeti yüksek olan; hususî meziyetleri olan bir kimse idi. Bir kere kurra hafız idi. İstanbul'da türbesi olan. Kur'an'ı gayet güzel bilirdi. Peygamber Efendimiz'e vahiy geldiği zaman vahiy yazan katiplerden biriydi, o şeref de vardı kendisinde, iki. Sonra Peygamber Efendimiz den sonra Mescid-i Nebevî'de imamlık yaptı. Peygamber Efendimiz'in mescidinin imamlığı şerefi var, üç. Sonra Hz. Osman zamanında Medine-i Münevvere valiliği yaptı, dört.

Ondan sonra çeşitli yerlerde valilikler yaptı, seyahatleri oldu. Sonra cihat için hudutlara geldi, cihat etti. Hatta bu gezintileri sırasında bir kere Basra'ya geldi. Basra'da Abdullah b. Abbas *Radiyallahu anhümâ* vali idi o zaman. Ebû Eyyüb el-Ensârî Hazretlerine çok izzet itibar etmiş. "Sen Resûlullah'ı evinde misafir ettin, ben de seni konağında misafir edeceğim." demiş. Basra'da vali konağında, Abdullah b. Abbas'ın kendi konağında misafir etti Ebû Eyyüb el-Ensârî Hazretlerini. Ondan sonra "Bu konak da içindeki eşyalar da hizmetçiler de köleler de hepsi sana hediye." dedi. Hepsi Ebû Eyyüb el-Ensârî Hazretlerine hediye etti Abdullah b. Abbas *radiyallahu anhümâ*. O da hepsine teşekkür etti. Köleleri azad etti, binayı tasadduk etti. Allaha ısmarladık dedi, sonra da İstanbul'a geldi ordu ile savaşmak için.

Hastaydı zaten, çok yaşlıydı. Orada savaş esnasında hastalığı ağırlaştı. Vefat edeceği anlaşıldı. Bir isteğin var mı, dediler. "Evet var. Ben vefat ettiğim zaman benim tabutumu alın, düşmana hücum edin. Yaklaşın yaklaşın ne kadar yaklaşabilirsiniz yaklaşın. Oraya gömün,

böyle rahat bir yere değil de sura yakın yere gömün.” dedi. Vefat etti o zaman bunun tabutunu hazırladılar, tabii kefenlediler, sardılar. Bir hücum ettiler düşmana doğru. Yaklaştılar yaklaştılar İstanbul’un surlarına. Orada kazıp kabrini gömme işlemini yaptılar.

Surlardan onu takip eden Bizanslılar dediler, “ya hey orada ne yapıyorsunuz.” Arapça bilenler bunları sordu surların tepelerinden. Nedir o, yaptığınız falan, dediler. Onlar da dediler ki: “Burada Peygamber Efendimiz’i evinde misafir etmiş çok büyük bir zât vardı aramızda. O vefat etti. Onu gömüyoruz.” “Yahu sizin hiç mi aklınız yok. Siz şimdi siz buradan kalkıp gidince o mezarı açarız. Parça parça ederiz, onu şöyle yaparız böyle yaparız.” filan dediler surlardan.

O zaman İslâm ordusunun komutanı dedi ki: “Bu mezarın kılına dokunursanız, taşına dokunursanız, bir yerine dokunursanız bütün müslümanların altındaki Emevî İmparatorluğu’nun içindeki bütün kiliseleri yıkarım. KİLİSE BIRAKMAM.” dedi. Bunun bakımını size bırakıyorum, dedi giderken. Hele bunun bir taşı eksilsin, ona bir zarar gelsin müslümanların

idaresi altındaki bütün kiliseleri yıkarım, dedi. Onun için orayı özel olarak korudular, korkularından başlarına bir hal gelecek diye orayı çok korurlardı. Şimdi Bizanslılar'dan bile onu ziyarete gelenler oluyor. Gidiyorlar hastalarını götürüyorlar, Allah'ın izniyle şifa buluyor ve saire falan. Kıymetini anladıkları için onu ziyaret ederler.

c. Allah'ın ve Rasûl'ünün Râzî Olduğu Sadaka Çeşidi: İnsanların Arasını Düzeltmek

O Ebû Eyyüb olabilir. Ona demiş ki Peygamber Efendimiz.

Yâ Ebâ Eyyûbe elâ edüllüke alâ sadekatin yerdallâhu ve rasûluhu mevdıahâ? Allah'ın ve Resûlünün verildiğinden razı olacağı bir çeşit hayırlı işi sadakayı sana söyleyeyim mi? Öyle bir şey söyleyeceğim ki, kim yaparsa Allah da sever Resûlü de sever. Böyle bir sadaka, böyle bir hayırlı iş söyleyeyim mi? Sadaka deyince biz hep cebimizden para çıkartıp fakirin avucuna bir şey vermek sanıyoruz. Sadaka insanın sıdk-ı sadakatini gösteren, dinine bağlılığını,

ihlasını gösteren bir davranış demektir. Sadece para vermekle olmaz bu.

Mesela bir arkadaşına bir yardım yapmak da sadakadır. Arkadaşının yüzüne gülerek tebesümle bakmak sadakadır. Kendi kovaındaki suyu arkadaşının kovaına boşaltmak sadakadır. Yoldaki taşı alıp kenara koymak sadakadır, diyor Peygamber Efendimiz. Yani sadaka deyince illa para anlaşılmamalı. İyi davranışların hepsi sadaka mânasına geliyor. Allah'ın ve Resûlünün de sevip hoşnut ve razı olacağı bir davranışı sana anlatayım mı, öğreteyim mi, bildireyim mi dedi Peygamber Efendimiz. Buyur deyince, *Tuslihu beyne'n-nâs* insanların arasını ıslah edersin.

İki kimse dargın ise, araları bozuk, vaziyet fena; onların ikisinin arasını ıslah edersin. *İzâ tefâsedû*. Araya fesat girip de birbirleriyle araları bozduğu zaman aralarını ıslah edersin. *Ve tükarrübü beynehüm izâ tebâadû*. Birbirlerinden uzaklaştıkları zaman birbirlerine yaklaştırırsın. Arkadaşlıklarını tekrar yapmalarını sağlarsın. İşte bunu yaptığın zaman; kim yaparsa sen yaparsan, başkası yaparsa Allah'ın ve Resûlünün de razı olacağı bir iştir, diye

bunu tavsiye etti Ebû Eyyüb Hazretlerine Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz.

Başka bu hususta çok hadîs-i şerîfler var. Müslümanın öteki müslümanlar arasında birbirleriyle dargın olanları varsa onların arasını ıslah etmeye çalışması çok mühim bir vazifedir. Çok sevaplı bir vazifedir. *Islahu zatil beyt* adı bu bu işin. Kişilerin arasını düzeltmek, ıslah etmek. Yani dargınlar, konuşmuyorlar, birbirlerinden uzaklaşmışlar. Bunların arasını buluvermek, arasını iyileştirmek dargınlığı, kırgınlığı kaldırmak, barıştırmak, tekrar iyi arkadaş olmalarını sağlamak. Bunu sağlamaya çalışacak insan. Bunu yaptığı zaman Allah da Resûlü de razı olur.

Biliyorsunuz bize camide konuşma izni vermemişlerdi. Grand Medous Camii'nde konuşurmazdılar. Melbourne 'de büyük bir camileri var. Bizim arkadaşlar müracaat etmişler, hocamız gelecek sizin camide de konuşsun filan diye. Bizim arkadaşlar da bizi konuşturmak istiyor, böyle öne çıkartmak konuşturmak istiyor filan. Müracaat etmişler Melbourne'de olmaz, demiş. Olmaz falan yasaklandı bizim

orada konuşmamız. Burada da oldu tabii, Melbourne’de konuşmamız için arkadaşlar bir biz gelmeden buraya daha Türkiye’deyken program yapmak istemişler müracaat etmişler. Kanuna aykırı diye reddetmiş buradaki din görevlisi.

Elçilik mensubu hem de demiş ki: “633 sayılı Diyanet kanununun 30. maddesine göre konuşması mümkün değil yasaktır.” demiş. Halbuki benim elimde gezdirdiğim Anadolu’da her zaman yanında gezdirdiğim bir müsaade kağıdı var. Senelerce önce almıştım. O kağıtta bana Diyanet ilgilileri daktiloyle yazılmış, imzalı bir müsaade kağıdı vermişlerdi. Diyanet İşleri Kanunu’nun 633 sayılı Diyanet İşleri kanununun 30 kûsur hükûm maddesine göre bana konuşma müsaadesi vermişlerdi Türkiye’de yani. O da gidip bu maddeyi yazıyor bundan dolayı konuşamaz, diyor.

Maddeyi bilmiyoruz mu sandı, kendisi mi bilmiyor. Oyun mu etmek istedi, cahillik mi etti? Ne oldu bilmiyoruz ama bize konuşurmak istemezlerdi Diyanet’in camilerinde. Türkiye’de de öyle. İşin aslına bakacak olursanız biz tasavvuf erbabı olduğumuz için her yerde

bize dűşmanlıklar yapıyor. Her yerde elmeleme yapılıyor, engelleniyor. İř yok bunlarda diye mâni oluyorlar. Hatta bizim buradaki kardeşlerimiz de bunlar Nakşibendî bilmem ne filan diye burada da sıkıntılar olmuş.

Birisi anlatıyorlardı. Bunlar da demişler ki; siz Nakşibendilerden ne zarar gördünüz, anlatın bakalım. Ne oldu, Nakşibendiler size ne yaptı? Siz bizi burada 15-20 senedir tanıyor-sunuz. Bilmediğiniz bir insan değiliz ki. Öcű değiliz ki. Bir gecede böyle uçan daireler ile Merih'ten gelmedik ki! Kolları, bacakları ayrı, başka bir mahluk değiliz ki. Nedir sizin alıp veremediğiniz, falan diye söylemişler. Bıraktık, ondan sonra konuşur olmayınca orada bir spor salonu tuttuk, konuşma yaptık. Cemaati de çağır-dık yani oradaki Türkleri, de ilanlar falan oldu, doldu salon. Biz de konuşmamızı yaptık. Ondan sonra tabii herhalde cemaatten baskı oldu yöneticilere. Namazları da camide kıldık, kendimiz gittik. Bak siz çağırmadınız, konuşmamızı öbür tarafta yaptık ama namazı burada kılacağız filan diye kıldık.

Orada ben bu müslümanların arasını düzeltmek ile ilgili bir hadîsi şerîf okudum. Onu

size anlatayım. Mahkeme-i kübra kurulduğu zaman, kullar hesaba çekildiği zaman bir kulu Cenâb-ı Hakk'ın divanında diz çökmüş vaziyette, başı yerde hesabı görülüyorken sevapları günahları tartılıyor. Çok az bir farkla sevabı biraz ağır basmış. Çok az bir fark, azıcık bir şey sevabı biraz fazla olunca ,galiba cennete gidecek derken en son bir hasmı geliyor. Diyor ki: “Yâ Rabbi! Bu hesabı görülen kulunun bana bir zulmü, haksızlığı var. Borcu var, benim onun üzerinde hakkım var. Hakkımı isterim.”

Allahu Teâlâ hazretleri buyuruyor ki, o hak isteyen kuluna: “Ucu ucuna, birazcık ağır geldi sevapları ama yani senin istediğin hak çok, sen o hakkı istersen hak verecek sevabı yok yani sana.” O zaman benim günahlarımı yüklensin, diyor. Madem veremiyor bir şey, ben hafifleyeyim. Benim de ihtiyacım var, benim de terazim böyle ucu ucuna falan. Tabii böyle olunca bu adam hassas denge bozulduğu için günahları daha ağır geliyor. Bu sefer cehenneme gidecek. O arada Peygamber Efendimiz bunu anlatırken ağlıyor. Bunu anlatırken ağlamaya başlıyor.

O gün öyle bir gündür ki herkes böyle hakkını ucu ucuna ister, diye. Yani kimsenin kimsese merhameti yok. Ne yapalım hakkımı veremiyorsa benim günahımı alsın, diyor. Herkes *nefsi nefsi* diye kendisinin hesabını, terazisini düşünüyor yani. O sırada diyecekmiş ki Cenâb-ı Hak “Ey kulum başını kaldır.” Hak isteyen kul da başı aşağıda, öteki kul da başı aşağıda. Herkes Cenâb-ı Hak’ın huzurunda diz çökmüş vaziyette. Oturmuş vaziyette başı yerde. Bakamıyor bir tarafa, başı aşağıda.

O zaman Allahu Teâlâ hazretleri buyuracakmış ki, ortaya gelip de hak isteyen kula; “Ey kulum kaldır başını.” O başını kaldırdığı zaman bir bakacakmış ki karşıda harika güzellikte köşkler duruyor. Çok güzel, mücevheratla süslenmiş köşkler görecekmış. Bayılacakmış o köşkerin güzelliğine, süsüne, ihtişamına, mücevheratına. “Yâ Rabbi! Bu köşker kimin böyle? Bunlar hangi peygamberin, hangi şehidin köşkü acaba?” diyecekmiş, çok güzel çünkü. Cennet sarayı. 70.000 odası oluyor filan, böyle dünyadakiler gibi de değil. Muhteşem, geniş bir şey. Dünyada üç odalı, beş odalı, iki katlı, üç katlı bir şey olur. Ama bu

70.000 odalı köşk olunca düşünün artık nasıl büyük olduğunu.

Dolmabahçe Sarayı'nı düşünün, sahildeki yerleri falan. Oradan tasavvur etmeye çalışın. “Ya Rabbi! Allah’ım ne güzel saraylar köşkler. Bunlar hangi peygamberin acaba, hangi şehidin acaba?” diye soracaktı. Allahu Teâlâ hazretleri de buyuracaktı ki; “Bunlar sahipli değil. Parasını kim verirse onun bu köşkler. Yâ Rabbi! Bunun parasını kim verebilir yani kim bunun karşılığını ödeyebilir. Kimin gücü yeter.” Bir mücevherini alamaz insan, cennetten şu kadarcık bir yakut zümrüt elimize geçse burada satsak, insan neler olur yani. Bir taşının hakkından gelemez. Nasıl verebilir.

“Sen verebilirsin ey kulum.” diyecekti. Nasıl veririm Yâ Rabbi? “Bunların bedeli, kendisine haksızlık etmiş olan kardeşini affettir.” Affetmekle elde ediliyor bu köşkler. Affedenlere veriliyor *vel afine alinnas*. Kendilerine zulmetmiş insanları affeden kimselere veriliyor bu köşkler. Sen de bu kardeşini affedersen sana da verilebilir, diye ihtar gelecekti. O da “Affettim yâ Rabbi!” diyecekti.

İstanbul'da bir yerde bir konuşuyorduk da böyle bir affetmek meselesi geldi. Ben de "Affet köşklerin aşkından." çok kızgınlığım vardı ama Allah affetsin kusurlarımızı, ben de affettim ya Rabbi. Affettiysen bu köşk senin, deyince o köşküne doğru koşmaya başlayacakmış. Allahu Teâlâ hazretleri buyuracakmış ki: "Ne koşuyorsun ey kulum." "Yâ Rabbi! Köşkü vermedin mi, işte köşküme doğru koşuyorum." "Dur. Sen bu kardeşini affettiğin için bu kardeşin de cehenneme düşmekten şimdi kurtuldu. Sen affettin ya hakkını istemiyorsun, bu da kurtuldu. Tut onun elinden, beraber koşun cennete." O da girecek, elinden tut. Barıştınız ya artık, affettin, kızgınlık kalmadı içinde. Onun elinden tutup cennete girecekmiş.

Efendimiz bunu anlattıktan sonra Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurmuş ki: "Ey Müslümanlar! Allah'tan korkun araları islah edin. Dargınları barıştırmak için bu hadiste neler yaptı." Köşkü gösterdi, kaldır başını dedi, kaldırırsa göremeyecek. Etrafı görmüyor, hesap görülüyor, soru soruluyor, cevap veriliyor, diz üstü başı

aşağıda. İnsanı ürpertiyor şimdi anlatılanlar, manzaralar. Ondan sonra başını kaldır, de-yince görüyor. Görüyor, bayılıyor, âşık oluyor, hayran oluyor. İstiyor canı, affediyor. “Tamam canım, affettim. O köşkler benim olduktan sonra, aman ne olursa olsun.” Affediyor ama elinden tut da öyle gir, diyor Allah.

Bak Allah böyle iki kulun arasındaki kır-gınlığı, dargınlığı düzelterip barıştırıyor siz de arayı düzeltin diye bu hadisleri anlatmıştım. Burada da bir kilisenin salonunu tuttuk. *La ilahe illallah* dedik duvara yapıştırdık. Mânevî bakımdan kilisenin salonu *lâ ilâhe illallah*la, İslâmî kelimelerle dolmuş oldu. Sonra radyo-dan konuştuk sonra burada da “ya bu hocanın ne kusuru vardı da konuşturmadınız” demişler. Cemaat biraz baskı yapmış yöneticilere. Sonra pişman olmuş yöneticiler diye duyduk. Evet ara düzeltmek çok iyi bir şey.

«يَا أَبَا أَيُّوبَ، أَتَسْمَعُ مَا أَسْمَعُ؟ أَسْمَعُ أَصْوَاتَ

الْيَهُودِ يُعَذَّبُونَ فِي قُبُورِهِمْ. ط، حم، خ، م، ن وَهُوَ

لَفْظُهُ، ط، عَنْ أَبِي أَيُّوبَ.

Bu da Buhârî’de, Müslim’de filan olan bir hadîs-i şerîf. Tirmizî’nin rivayetiymiş. Ey Ebû Eyyüb *etesmeu mâ esmeu* diyor Peygamber Efendimiz. Benim duyduğumu sen de duyuyor musun? *Asvâte’l-yehûdi* yahudilerin sesleri, *yüazzebûne fî kubûrihüm* kabirlerinde azap görüyorlar bak. Biliyorsunuz, Medine’de yahudiler vardı Peygamber Efendimiz gittiği zaman. Bir kısmı yahudiydi ahalinin. Onların kabirlerindeki sesleri sen de duyuyor musun, diyor.

Resûlullah Efendimiz kabirden geçtiği zaman kabrin yanından içindekilerin halini gördü. Seslerini duyardı. Bedir’de savaş bittikten sonra kâfirlerin ölülerinin atıldığı kuyunun başına geldi. Dedi ki; “Ey müşrikler biz Rabbimizin bize vaat ettiği nimetlere mazhar olduk. Siz de Rabbimizin size söylediği azaplara kavuştunuz mu?” Herhalde bostan kuyusu gibi büyük bir şeydi cesetleri attıkları yer. Orada böyle seslendi aşağıya doğru. Sahâbe-i kirâm merak ettiler, sordular. “Ya Resûlallah bunlar ölmüş, senin sesini duyar mı?” Sizden iyi duyar ama siz onu anlayamazsınız, dedi.

«يَا أَبَا أَيُّوبَ، لَا تُعَيِّرُهُ بِالْفَارِسِيَّةِ، فَلَوْ أَنَّ الدِّينَ
مُعَلَّقٌ بِالثُّرَيَّا، لَنَالَتْهُ أَبْنَاءُ فَارِسَ. الشِّيرَازِيُّ، عَنْ

سَفِينَةَ.»

Ey Ebû Eyyüb lâ tüayyirhü diyor Peygamber Efendimiz. Ayıplama onu. *Bi'l-fârisiyyeti*. Farsça konuşuyor diye. Bu Farsça konuşan Selmân-i Fârisî Efendimiz. Biliyorsunuz, o Fars diyarından gelmiştir. Farsça konuşuyordu. Peygamber Efendimiz bazı Farsça kelimeleri kullanmıştır. Yemen'de falan bir ara İran valileri hakim oldu. İran'a bağlıydı bir ara oralar. Peygamber Efendimiz'in zamanında da Barzan isminde bir valisi vardı Yemen'in.

Hatta iki tane kavim gelmişti İran'dan, Medine'de bir müddet kaldılar. Hasta olursa tedavi ederiz falan diye muayenehane açtılar ama hiç para kazanamadılar. Ashaptan hiç kimse onlara gitmedi. Ayrıldılar oradan yani biraz İran'la ilişkiler var. Onu Farsça'sından dolayı ayıplama, diyor. Selmân-ı Fârisî demek ki tam Arapçayı da iyi bilmiyordu. Belki arada Farsça konuşuyordu falan. Onu ayıplama. *Fe*

lev enne'd-dîne muallakun bi's-sürayyâ eğer din Ülker yıldızına asılmış olsaydı, orada takılı olsaydı *lenâlethu ebnâü fârise* o Fars diyarındaki insanların evlatları ona erişirlerdi. Öyle iyi insanlar gelecek o diyarlardan, dedi Peygamber Efendimiz. Yani Selmân-ı Fârisî'yi ayıplama o Fars diyarından ne kadar uzak da olsa insanlar gelecek, dedi. Bu ve buna benzer hadîs-i şerîflerden kastedilen kimseler arasında Ebû Hanife hazretlerinin olduğu da rivayet edilir. O da oralardan gelmiştir. Geldi, büyük alim oldu.

Taif şehri biliyorsunuz, Karabağ'dan biraz ilerde. Çok kısa mesafe, Cidde'den bile daha yakın. Taifliler çok eza cefa etmişlerdi, o zaman Cebrail *aleyhisselam* geldi dedi ki; "Yâ Resûlallah Allah beni sana gönderdi. Eğer kızdıysan, eğer emrediyorsan kanadımla bu şehrin altını üstüne getireceğim. Taif şehrini mahvedeceğim." Efendimiz beddua etmedi. Onlar bilmiyorlar, dedi.

Sonra o Taifliler'den, bu Peygamber Efendimiz!i yaralayan, eza cefa eden müşriklerin evlatlarından nice iyi müslüman, alim fazıl in-

san yetişti. Sabretmek, affetmek çok iyi oluyor. Yani hakkını sonuna kadar aramayıp da hoş görüp sabretmek çok iyi oluyor. Sonunda faydası oluyor. Efendimiz de çok affedici idi. Raûf ve Rahîm idi. Raûf ve Rahîm aslında Esmâ-i Hüsnâ'dandır Allah'ın sıfatlarındandır. Ama o sıfatları Kur'ân-ı Kerîm'de Allah Peygamber Efendimiz'e Kullanıyor.

d. Hz. Peygamber Efendimiz Çok Yumuşak ve Çok Müşfik İdi

Misalen:

﴿لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا
1عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُفٌ رَحِيمٌ﴾

Mü'minlere çok raûftu Peygamber Efendimiz. Ne demek Raûf? Kalbi çok yumuşak, çok yumuşak yürekli. Çok müşfik. Rahîm, çok merhametli. Mü'minlere çok merhametliydi Pey-

¹ 9/Tevbe, 128

gamber Efendimiz. Her zaman ‘ümmetim ümmetim’ der dururdu, ağlardı. Yani ümmeti için telaşı, gözyaşı dökmesi çok Peygamber Efendimiz’in. Raûf ve Rahîm, çok merhametliydi ve çok affetti. İslâm ordusu Mekke'ye kuşatmaya geldiği zaman bazı mübarek ileri gelen sahabeden “Şimdi müşrikler elimize geçiyor bizim. Bak, ben onlara bize yaptığı işkencelerin hesabını nasıl soracağım. Falanca adamın benden çekeceği var, filanca adama ben gösteririm.” diye söylediler.

Hani çok azılı müşrikleri ele geçirdiği zaman neler yapacağını söyledi. Peygamber Efendimiz onu görevinden aldı. O komutanın başka yerlere sevk etti. Ve dedi ki: “Kim Kâbe’ye sığınırsa canı bağışlanacak. Kim Ebû Süfyan’ın evine sığınırsa canı bağışlanacak. Kim silah çekip de müslümanlarla düşmanlık yapmazsa, çarpışmazsa affedilecek.” Böylece Mekke çok az kan dökülerek fethedildi. Üç beş kişi artık çok inatçı böyle mütemerritler, çarpışmak isteyenler bertaraf edildi. Sonra hepsi karşısına toplandı Peygamber Efendimiz’in.

Size ne muamele yapacağım tahmin ediyorsunuz, dedi. Medine’ye ordu göndermişler.

Mekke’de iken Peygamber Efendimiz’i öldürmeye kalkmışlar. Eza cefa etmişler, müslümanları şehit etmişler falan. Bu adamlar var karşısında. Ne yapacağımı umarsınız size, dedi. Dediler ki: “Biz senin iyi huylarını biliyoruz, hep iyiliğini gördük.” Hepinizi affettim, dedi. Tabii her şey onun. Makam-ı Mahmud da onun affetmesinden dolayı, köşkler de onun.

İnsan affederse iyi. Affetmek lazım darılmamak lazım. Darılmışsa barışmak lazım, sert olmamak lazım. Elini çekiyorsun başını çeviriyor ayak dayatıyor. Ya naz etme işte, barış. “Yok affedemem hocam onun bana neler yaptığını bir bilsen.” Yahu biliyoruz işte, bilmesek de tamam. Çok fena bile olsa affet işte mükâfatı var. Kimisi barışmıyor. Oğlu evlenmiş, istemediği bir kızı almış. Barışmıyor, kız müslüman nesi var yani. Kötü kadın değil, kötü kız değil. İyi niyetli, “yok efendim şuymuş da buymuş da...” Bazısı müslüman diye sevmiyorlar, gelini ne diye aldın diyor. Müslüman diye sevmiyor.

Anam babam bizim memlekette bir açık kız var, diyor. Onunla evlendirmeye çalışıyor-

lar beni. Namazsız niyazsız insanla evlendir-
meye çalışıyor, diyor. Onu dinlemeyince müs-
lüman bir kız alınca ne yapayım küsüyor, bay-
ramda evine gidince kabul etmiyor. El öpmek
istiyorum, kabul etmiyor falan. Olmaz. Haklı
bile olsa affetmek lazım. Haksızken hayli hayli
inadı bırakmak lazım. Şeytana güldürmemek
lazım. Allah cümlemize kötü huylardan kurtar-
sın, iyi huylara sahip eylesin. Cennetiyle ce-
maliyle müşerref eylesin muhterem kardeşle-
rim.

el-Fâtiha.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

10 Şa'bân 1417 / 20.12.1996

Avustralya

[Bütün GURBET SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
Kürsü